

CSR กับแร่ใยหิน (Asbestos)

การส่งเสริมอุตสาหกรรมให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล คือยุทธศาสตร์หนึ่งใน 6 ยุทธศาสตร์ภายใต้แผนแม่บทกระทรวงอุตสาหกรรม 5 ปี (2553-2557) ตามนโยบายของท่านปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม นายวิฑูรย์ สิมะโชคดี

CSR (Corporate Social Responsibility) คือความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ หมายถึง การดำเนินธุรกิจหรือประกอบการโดยไม่เป็นอันตรายต่อชีวิตและทำลายสิ่งแวดล้อมซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสังคมให้เกิดความเสียหายตามมาได้

แร่ใยหินหรือแอสเบสตอส (Asbestos) เป็นแร่ที่สามารถเกิดฝุ่นฟุ้งกระจายเข้าสู่ปอดและเกิดอันตรายต่อปอดได้โดยเฉพาะโรคมะเร็ง แม้จะเป็นแร่ที่มีอันตรายแต่ปัจจุบันยังคงมีหลายประเทศนำมาใช้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากยังมีนักวิชาการในประเทศผู้ผลิตมีความพยายามออกมาโต้แย้งเพราะต้องการผลทางธุรกิจโดยการผลิตเพื่อที่จะส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศที่ภาครัฐยังไม่มีมาตรการห้ามการนำเข้าแร่ชนิดนี้ อย่างเช่นประเทศไทย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าอันตรายจากแร่ใยหินที่ทำให้เกิดโรคเกี่ยวกับปอดทั้งในกลุ่มผู้ใช้แรงงานและผู้บริโภคนั้นใช้ระยะเวลาสะสมนานจึงจะวินิจฉัยได้ซึ่งทำให้ไม่ชัดเจนว่าเกิดจากแร่ใยหินจริงหรือไม่

ดังนั้น การช่วยกันรณรงค์ให้ตระหนักถึงภัยร้ายของแร่ใยหินเป็นสิ่งที่ควรช่วยกันเผยแพร่ให้มากกว่าที่ผ่านมาและต้องกระทำกันอย่างต่อเนื่อง

ในเชิงพาณิชย์แร่ใยหินแยกชั้นคุณภาพตามความยาวของเส้นใยและขนาดที่แตกต่างกัน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่ประกอบด้วยเส้นใย Serpentine คือแร่ Chrysotile
2. กลุ่มที่ประกอบด้วยเส้นใย Amphibole ประกอบด้วย 5 แร่ คือ Crocidolite, Amosite, Anthophyllite, Tremolite และ Actinolite

ปัจจุบันไทยอนุญาตให้ใช้แร่ใยหินเพียงชนิดเดียวคือ คริโซไทล์ (Chrysotile) หรือ แอสเบสตอสสีขาว (white Asbestos) เช่นเดียวกับทั่วโลกที่เกือบทั้งหมดใช้แร่ใยหินชนิดนี้

ด้วยคุณสมบัติทางฟิสิกส์ที่หลากหลายของแร่ใยหิน อาทิ ทนความร้อนไม่ไหม้ไฟ ทนแรงดึง ทนกรดทนด่าง และการยึดหยุ่นตัว แร่ใยหินจึงถูกนำมาใช้เพื่อผลิตสินค้าที่สามารถทนความร้อนและเกี่ยวกับการเสียดทานขัดสีได้ เช่น กระเบื้องมุงหลังคา ฝ้าเพดาน ผ้าเบรก ฉนวนกันความร้อน ท่อน้ำซีเมนต์ และอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาใช้แร่ใยหินร้อยละ 76 ของการใช้ทั้งหมดเพื่อการผลิตกระเบื้องมุงหลังคาโดยในประเทศไม่มีเหมืองแร่ใยหินแต่มีการนำเข้าจากประเทศแคนาดาเกินร้อยละ 80 ของการนำเข้ารวม ทั้งที่ในประเทศแคนาดาเองจะไม่มีการใช้แร่ใยหิน

การผลิตแร่ใยหินของโลก

ประเทศผู้ผลิตแร่ใยหินรายใหญ่ของโลก ได้แก่ ประเทศรัสเซีย (ตารางที่ 1.)
รองลงไปตามลำดับ ได้แก่ ประเทศจีน คาซัคสถาน บราซิล แคนาดา และซิมบับเว

ตารางที่ 1. การผลิตแร่ใยหินของโลก

ปริมาณ : เมตริกตัน

ประเทศ	2550	2551 ^e
บราซิล	230,000	220,000
แคนาดา	185,000	175,000
สาธารณรัฐประชาชนจีน	380,000	380,000
คาซัคสถาน	300,000	300,000
รัสเซีย	925,000	925,000
ซิมบับเว	100,000	100,000
อื่น ๆ	80,000	75,000
รวม	2,200,000	2,175,000

ที่มา : U.S. Geological Survey, Mineral Commodity Summaries, January 2009

e : Estimated

สำหรับในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป ออสเตรเลีย แอฟริกาใต้ และนิวซีแลนด์ เล็งเห็นถึงอันตรายของแร่ใยหินจึงไม่ให้มีการใช้ในประเทศไปแล้ว อีกทั้งเคยมีการรณรงค์ในระดับสากลมาแล้วเพื่อให้เลิกใช้หรือออกกฎหมายหรือมาตรการควบคุมการใช้ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ผลิตจากแร่ใยหินให้เข้าใจถึงอันตรายจากการสัมผัสและสูดดมเข้าปอด โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้แรงงานทั้งการรื้อถอนทุบอาคารและเก็บขยะซึ่งมีความเสี่ยงสูง ยิ่งต้องรับรู้ถึงอันตรายในข้อนี้ให้มาก

ในประเทศไทยมีหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนตื่นตัวให้ความสำคัญเรื่องนี้มากและเคยจัดประชุมเมื่อปี 2549 ร่วมกับองค์การระหว่างประเทศโดยมีมติให้ยกเลิกการใช้แร่ใยหินไปแล้ว โดยเดือนในมีนาคม 2553 นี้ จะมีประกาศค่าเตือนเรื่องแร่ใยหินของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีผลบังคับใช้ เพื่อช่วยกันป้องกันภัยดังกล่าว

นอกจากนี้ มูลนิธิเพื่อผู้บริโภคได้จัดการประชุมเวทีองค์กรอิสระเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2552 และมีข้อเสนอให้กระทรวงอุตสาหกรรมห้ามนำเข้าแร่ใยหินและผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหิน ห้ามการผลิตสินค้าที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ พร้อมเสนอรัฐบาลให้มีมาตรการ

รองรับความปลอดภัยในเรื่องดังกล่าว ตลอดจนการส่งเสริมวัสดุทดแทน ซึ่งกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกำลังดำเนินการอยู่

ภาคเอกชนที่มี CSR ซึ่งได้ขานรับเรื่องนี้แล้วโดยแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างแท้จริง คือ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย ต่อไปจะไม่มีการนำเข้าแร่ใยหินมาเป็นส่วนประกอบในการผลิตสินค้าของบริษัทอีก เพื่อความปลอดภัยต่อชีวิตของแรงงานและผู้บริโภคในประเทศ แม้จะเป็นการกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัท

การผลิต

อดีตไทยเคยมีเหมืองแร่ใยหินเปิดดำเนินการเมื่อเดือนกันยายนปี 2515 ที่จังหวัดอุดรดิตถ์แต่มีปริมาณไม่มาก กล่าวคือ ปี 2515 และ 2516 ผลิตได้ 22 และ 83 เมตริกตัน เป็นมูลค่า 20,000 และ 80,000 บาท ในปี 2519 ผลิตจำนวน 15 เมตริกตัน มูลค่า 20,000 บาท โดยปี 2520 ผลิตเพียงจำนวน 6 เมตริกตัน และหยุดการผลิตมาจนถึงทุกวันนี้

การนำเข้าแร่ใยหิน

ประเทศไทยในปัจจุบันเมื่อไม่มีการผลิตแร่ใยหิน แต่มีความต้องการใช้ในประเทศจึงจำเป็นต้องอาศัยมาจากการนำเข้า ซึ่งแร่ใยหินมีการนำเข้ามาใช้ปีละหลายพันล้านบาท (ตารางที่ 2.) โดยในปี 2552 มีการนำเข้าจำนวน 102,739 เมตริกตัน คิดเป็นมูลค่ารวม 1,432.7 ล้านบาท ซึ่งปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นจากปีผ่านมาร้อยละ 9

อย่างไรก็ตาม คาดว่าในปีต่อไปการนำเข้าของไทยน่าจะปรับลดลงมากตามคำมั่นของบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย ที่ให้สัญญาไว้ว่าจะไม่มีการนำเข้าแร่ใยหินอีกแล้ว

ตารางที่ 2. สถิติการนำเข้าแร่ใยหินของไทย

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	ปริมาณ	มูลค่า
2544	623,224	1,784.6
2545	181,348	2,145.2
2546	166,483	1,925.2
2547	166,075	1,799.7
2548	175,977	2,029.9
2549	140,861	1,709.8
2550	86,525	920.7
2551	94,278	1,071.6
2552	102,739	1,432.7

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลฯ ศูนย์สารสนเทศอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

แหล่งนำเข้า

การนำเข้าแร่ใยหินปี 2552 รวมมูลค่า 1,433 ล้านบาท (ตารางที่ 3.) มีแหล่งนำเข้ามากที่สุดมาจากประเทศรัสเซีย (1,088 ล้านบาท) ประเทศบราซิล (148 ล้านบาท) ประเทศแคนาดา (146 ล้านบาท) และ สหราชอาณาจักร (45 ล้านบาท) ตามลำดับ

ตารางที่ 3. แหล่งนำเข้าแร่ใยหินของไทยปี 2552

มูลค่า : บาท

ประเทศ	มูลค่า
บราซิล	148,407,271
แคนาดา	146,437,954
สาธารณรัฐประชาชนจีน	4,421,272
สหราชอาณาจักร	44,618,520
คาซัคสถาน	924,296
รัสเซีย	1,087,931,649
รวม	1,432,740,962

ที่มา : กรมศุลกากร (พิกัด 25.24)

แนวการปฏิบัติ ที่แสดงถึงการมี CSR เช่น

- การกำกับดูแลกิจการที่ดี
- การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม
- การเคารพสิทธิและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม
- ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค
- การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม
- การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
- การเผยแพร่ข่าวสารจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม
- การจัดทำรายงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

กลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลสถิติแร่และอุตสาหกรรม
ศูนย์สารสนเทศอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
มกราคม 2553

แหล่งข้อมูล :-

“ปีใหม่ขอสังคมไทยไร้แร่ใยหิน” หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน (6 ม.ค. 2553)

“คุณลักษณะของแร่” กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

www.rcfp.info